

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CÓDIGO	NON CUBRIR
MATERIA	Movemento
DISCIPLINA	Movemento Expresivo I
TITULACIÓN	Titulación Superior en Arte dramática
ESPECIALIDADE	Interpretación
ITINERARIO	
CURSO	1º
CRÉDITOS ECTS	6
CARÁCTER	Obrigatoria
DEPARTAMENTO	Interpretación
CENTRO	ESAD de Galicia
COORDINADOR/A	
DOCENTES	Nome e apelidos: Ricardo Solveira Díaz Horario titorías: http://www.esadgalicia.com/glg/profesorado.php?id=2&tit=Titor%EDas Despacho: D.2 Contacto: ricardosolveira@edu.xunta.es
DESCRIPCIÓN	Recoñecemento do propio corpo como ferramenta de traballo actoral. Coñecemento anatómico-fisiolóxico do corpo. Quecemento psicofísico do actor. Estudo dos recursos expresivos do corpo.
CONECAMENTOS PREVIOS	
LINGUA EN QUE SE IMPARTE	Galego ☒ Castelán ☐ Inglés ☐
2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DE GRAO	
T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T7	Utilizar as habilidades comunicativas e a crítica construtiva no traballo en equipo.
T10	Liderar e xestionar grupos de traballo.
COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X1	Fomentar a autonomía e autorregulación no ámbito do coñecemento, as emocións, as actitudes e as condutas, mostrando independencia na recollida, análise e síntese da información, no desenvolvemento de ideas e argumentos dunha forma crítica e na súa capacidade para a propia motivación e a organización nos procesos creativos.
X2	Comprender psicoloxicamente e empatizar para entender e sentir as vidas, situacións e personalidades alleas, utilizando de maneira eficaz as súas capacidades de imaxinación, intuición, intelixencia emocional e pensamento creativo para a solución de problemas; desenvolvendo a súa capacidade para pensar e traballar con flexibilidade, adaptándose ás demais persoas e ás circunstancias cambiantes do traballo, así como a conciencia e o uso saudable do propio corpo e o equilibrio necesario para responder aos requisitos psicolóxicos asociados ao espectáculo.
X3	Potenciar a conciencia crítica, aplicando unha visión crítica construtiva ao traballo propio e ao dos demais, e desenvolvendo unha ética profesional que estableza unha relación adecuada entre os medios que utiliza e os fins que persegue.
X5	Fomentar a expresión e a creación persoal, integrando os coñecementos teóricos, técnicos e prácticos adquiridos; mostrando sinceridade, responsabilidade e xenerosidade no proceso creativo; asumindo o risco,

	tolerando o fracaso e valorando de maneira equilibrada o éxito social.	
X8	Vincular a propia actividade teatral e escénica a outras disciplinas do pensamento científico e humanístico, ás artes en xeral e ao resto de disciplinas teatrais en particular, enriquecendo o exercicio da súa profesión cunha dimensión multidisciplinar.	
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE		
EI1	Dominar os recursos expresivos necesarios para o desenvolvemento de procesos de interpretación, actuación e representación, no ámbito escénico e audiovisual.	
EI2	Participar na creación da partitura escénica e/ou personaxe, escénico ou audiovisual, e interpretalo adecuadamente, a través do dominio das diferentes técnicas interpretativas.	
EI3	Integrar e interactuar coas restantes linguaxes e códigos que conforman o espectáculo escénico ou audiovisual.	
EI5	Concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire ás metodoloxías de traballo como á renovación estética.	
3. OBXECTIVOS DA DISCIPLINA		COMPETENCIAS VINCULADAS
1. Preparar o corpo como ferramenta de traballo actoral	X1; X2; X3; X5; EI1; EI5	
2. Desenvolver a percepción a través do corpo, potenciando a escoita e a resposta aos diferentes estímulos.	X5; X8; EI3	
3. Valorar o proceso no traballo de aula.	X1; X2; X3; X5; X8; T1; T3; T 7; T10	
4. Potenciar as capacidades creativas e expresivas	EI1; EI2; EI3; EI5; X5;	
5. Discernir os elementos que interveñen no proceso de creación corporal.	T1; T3; T 7; T10; X1; EI5	
6. Afondar na creación corporal desde un punto de vista analítico e crítico.	T 7; X1; X3	
7. Desenvolver a capacidade creativa con distintos materiais de traballo.	X5; X8; EI2; EI3	
8. Comprender o valor do traballo en grupo.	T 7; T10; X2	
9. Recoñecer as potencialidades de composición colectiva valorando o traballo individual.	T 7; T10; X1; EI2	
10. Responsabilizar ao alumnado dos estados psicossomáticos precisos para o feito escénico	X1; X2; X3; EI1	
4. CONTIDOS		
TEMAS	SUBTEMAS	SESIÓNS
1 Acondicionamento físico I.	1.1. Elasticidade e flexibilidade muscular. 1.2. Tonicidade e resistencia corporal.	5
2. O adestramento actoral I.	2.1. Quencemento actoral individual 2.2. Quencemento actoral grupal.	5
3. Consciencia corporal.	3.1 Movemento orgánico. 3.1.1. Ximnasia consciente. 3.1.2. Recorrido do movemento. 3.1.3. Os centros de movemento. 3.2 Os focos expresivos. 3.3 Anatomía e fisioloxía.	7
4. Consciencia espacial.	4.1. Espazos intracorporais. 4.1.1. Propiocepción. 4.1.2. O espazo estreito. 4.1.3. O oco.	5

	4.1.4. A kinesfera. 4.2. Espazo intercorporal. 4.2.1. as liñas de orientación. 4.2.2. O cubo de Laban. 4.2.3. O espazo total. 4.3. Eixos e planos.		
5. Consciencia temporal.	5.1. Movemento rítmico e movemento melódico. 5.2 Tempo-ritmo.	3	
6. A creación individual		5	
TOTAL SESIÓNS			
5. PLANIFICACIÓN DOCENTE			
Actividade / Número de horas	Presencial (horas)	Non presencial (horas)	Total
Actividades introdutorias	5	5	10
Exposición práctico-teórica	5	5	10
Práctica individual	30	40	70
Práctica colectiva	30	20	50
Actividades complementarias		10	10
Titorías individuais	5		5
Titorías de grupo	5		5
Actividades de avaliación. Probas	5	5	10
Actividades de avaliación. Presentacións / mostras	5	5	10
Actividades de avaliación. Revisión			
TOTAL	90	90	180
PORCENTAXE	50%	50%	100%
6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSINANZA E APRENDIZAXE			
Actividades	Descrición		
Exposición práctico-teórica	Exposición por parte do docente e/ou alumnado ante un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun proxecto, exercicio ou problema.		
Práctica individual	O alumnado desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor.		
Práctica colectiva	O alumnado desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor de xeito grupal.		
Metodoloxía integradora: Aprendizaxe colaborativa	Enfoque interactivo de organización do traballo no cal os alumnos son responsables da súa aprendizaxe a da dos seus compañeiros nunha estratexia de corresponsabilidade para acadar metas e incentivos de grupo.		
Titorías individuais	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado da materia para asesoramento/ desenvolvemento de actividade da materia e do proceso de aprendizaxe.		
Titorías de grupo	Entrevista que o grupo fai co profesor da materia para asesoramento/ desenvolvemento de actividade da materia e do proceso de aprendizaxe.		
Presentacións / mostras	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas, e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo, desenvolvidas nun espazo de representación con público.		
Actividades complementarias:	Documento elaborado polo estudante que recompila información sobre as		

Cartafol; dossier.	experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación.	
7. ATENCIÓN PERSONALIZADA		
Seguimento	Farase un seguimento personalizado, facendo un análise de cada caso específico e resolvendo cada casuística da forma mais adecuada.	
Orientación	Orientación respecto ás dúbidas e inqedanzas que xurdan en cada caso.	
8. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN		
8.1 Avaliación ordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Exposición práctico-teórica/ Proba de avaliación das competencias adquiridas que inclúen a presentación dun tema por parte do alumando	X 1; X 2; X 5; X 8; T1; T3; T 7; T10; EI3;	10%
Traballo de aula/ Observación sistemática: Técnicas destinadas a recompilar datos sobre a participación do alumno, baseados nun listado de condutas ou criterios operativos que facilitan a obtención de datos cuantificables	X 1; X 2; X 3; X 5; T3; EI1; EI2; EI3; EI5	25%
Práctica colectiva/Observación sistemática: Técnicas destinadas a recompilar datos sobre a participación do alumno no grupo, baseados nun listado de condutas ou criterios operativos que facilitan a obtención de datos cuantificables	X 2; X 3; X 5; T3; T7; T10; EI1; EI2; EI5	25%
Metodoloxía integradora: Aprendizaxe colaborativa:	X 2; X 3; X 5; X 8; T1; T3; T7; T10; EI5	10%
Titorías individuais	X 2; X 3; T1; T3; T7; EI5	5%
Titorías de grupo/ Capacidade de afondar no desenvolvemento do traballo do grupo.	X 2; X 3; T1; T3; T7; T10	5%
Presentacións / mostras: probas para a avaliación que inclúen actividades, mostras ou exercicios prácticos. O alumnado debe dar resposta á actividade formulada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	T1; T 3; X 1; X 5, X 8; EI1; EI2; EI3	15%
Cartafol; dossier: Adecuada presentación e recollida de datos sobre as sesións de traballo realizadas. Capacidade de síntese e de análise dos contidos recibidos.	T1; X 1; X 5; X 8; EI5	5%
8.2. Avaliación extraordinaria		

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Execución dun quecemento actoral; individual e grupal.	T1; T3; T7; T10	10%
Práctica colectiva/Traballo de dinámicas grupais.	T1; T3; T7; T10	10%
Exposición teórico-práctica: traballos referidos á consciencia corporal.	X 1; X 2; X 3; X 5; X 8; EI1; EI2; EI3; EI5	15%
Exposición teórico-práctica: traballos referidos á conciencia espacial.	X 1; X 2; X 3; X 5; X 8; EI1; EI2; EI3; EI5	15%
Exposición teórico-práctica: traballos referidos á consciencia temporal.	X 1; X 2; X 3; X 5; X 8; EI1; EI2; EI3; EI5	15%
Proxecto Individual.	X 1; X 2; X 3; X 5; X 8; EI1; EI2; EI3; EI5	15%
Titorías individuais / Entrevista persoal, entrega de memoria do proceso de preparación da proba extraordinaria.	X 2; X 3; T1; T3; T7; T10	20%
8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Execución dun quecemento actoral; individual e grupal.	T1; T3; T7; T10	10%
Práctica colectiva/Traballo de dinámicas grupais.	T1; T3; T7; T10	10%
Exposición teórico-práctica: traballos referidos á consciencia corporal.	X 1; X 2; X 3; X 5; X 8; EI1; EI2; EI3; EI5	15%
Exposición teórico-práctica: traballos referidos á consciencia espacial.	X 1; X 2; X 3; X 5; X 8; EI1; EI2; EI3; EI5	15%
Exposición teórico-práctica: traballos referidos á consciencia temporal.	X 1; X 2; X 3; X 5; X 8; EI1; EI2; EI3; EI5	15%
Proxecto Individual.	X 1; X 2; X 3; X 5; X 8; EI1; EI2; EI3; EI5	15%
Titorías individuais / Entrevista persoal, entrega de memoria do proceso de preparación da proba extraordinaria.	X 2; X 3; T1; T3; T7; T10	20%
9. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS		
Referencias básicas: Técnicas corporais: Aslan, Odette (2003): <i>Le corps en jeu</i> , París, CNRS. Bachmann, Marie-Laure (1998): <i>La rítmica Jaques-Dalcroze. Una educación por la música y para la música</i> , Madrid, Pirámide. Dennis, Anne (2014): <i>El cuerpo elocuente. la formación física del actor</i> . Madrid, Fundamentos Kalmar, Déborah (2005): <i>Qué es la expresión corporal. A partir de la corriente de trabajo creada por Patricia Stokoe</i> , Buenos Aires, Lumen. Kesselman, Susana (2005): <i>El pensamiento corporal. De la inteligencia emocional a la inteligencia sensorial</i> , Buenos Aires, Lumen.		

Laban, Rudolf (1984): *Danza educativa moderna*, Barcelona, Paidós.
- (2006) *El dominio del movimiento*, Madrid, Fundamentos.
Learreta Ramos Begoña (ed.) (2005): *Los contenidos de la Expresión Corporal*, Zaragoza, INDE.
Le Du, Jean (1986): *El cuerpo hablado. Psicoanálisis de la expresión corporal*, Barcelona, Paidós.
Ridocci, Mercedes (2009): *Expresión Corporal. Arte del movimiento. Las bases prácticas del lenguaje expresivo*, Madrid, Biblioteca Nueva.
- (2005): *Creatividad corporal*, Ciudad Real, Ñaque.
Schinca Marta (2003): *Manual de psicomotricidad, ritmo y expresión corporal*, Barcelona, Praxis.
- (2002): *Expresión corporal. Técnica y expresión del movimiento*. Barcelona, Praxis.
Stokoe, Patricia e Harf, Ruth (1992): *La expresión corporal en el jardín de infantes*, Barcelona, Paidós.

Referencias complementarias.

Creatividade e composición.

Equipo Coda: (1995): *Creatividad teatral*. Madrid: ALHAMBRA LONGMAN.
Gómez Molina, Juan José (coord.) (2007): *La representación de la representación*, Madrid, Cátedra.
Kandinsky (1991): *Punto y línea sobre el plano. Contribución al análisis de los elementos pictóricos*, Barcelona, Labor.
- (1996) *De lo espiritual en el arte*, Barcelona, Paidós.
Schlemmer, Oskar (1987): *Escritos sobre arte: pintura, teatro, danza cartas y diarios*, Barcelona, Paidós.

Técnicas corporais:

Castronovo, Julio (2008): *Lecciones de pantomima*, Madrid, Fundamentos.
Decroux, Étienne (2000): *Palabras sobre el mimo*, México, El milagro.
Zeami (1999): *Fúshikaden. Tratado sobre la práctica del teatro No y cuatro dramas No*, Madrid, Trotta.

O corpo:

Bordes, Juan (2003): *Historia de las teorías de la figura humana. El dibujo/ la anatomía/ la proporción/ la fisiognomía*, Madrid, Cátedra.
Corbin, Alain, Courtine, Jean-Jacques e Vigarello, Georges (2005): *Historia del cuerpo*, Madrid, Taurus.
Damasio, Antonio (2001): *El error de Descartes*, Barcelona, Crítica.
Descartes, René (1997) [1649]: *Las pasiones del alma*, Madrid, Tecnos.
Dery, Mark (1998): *Velocidad de escape. La cibercultura en el final del siglo*, Madrid, Siruela.
Ewing, William A. (1996): *El cuerpo. Fotografías de la configuración humana*, Madrid, Siruela.
Morin, Edgar (2003): *El método 5 La humanidad de la humanidad. La identidad humana*, Madrid, Cátedra.
Morris, Desmond (2009): *El hombre desnudo*, Barcelona, Planeta.
Pera, Cristóbal (2006): *Pensar desde el cuerpo. Ensayo sobre la corporeidad humana*, Madrid, Triacastela.
Tusquets, Oscar (2007): *Contra la desnudez*, Barcelona, Anagrama.
Warr, Tracey (edit.) (2006): *El cuerpo del artista*, Barcelona, Phaidon.

10. OBSERVACIÓNS / RECOMENDACIÓNS

Procurarase durante o curso a integración con outras especialidades por medio de sesións conxuntas.
En casos de excepcionalidade poderase mostrar o traballo desenvolvido na aula fora do espazo da Escola.